

Oponentský posudek diplomové práce

Bc. Štefánia Demská: Tradícia antifon post Pentecosten v stredovekých hudobných prameňoch - Komparácia a analýza repertoáru

Předmětem diplomové práce Štefánie Demské je tradice antifon v liturgickém období *post Pentecosten*. Jedná se o méně probádanou část chorálního repertoáru. Hlavním analytickým nástrojem byly mezinárodní databáze chorálních zpěvů a pramenů. Práce se tímto tedy připojuje k dalším bakalářským a diplomovým pracím, které vznikají v semináři středověkého jednohlasu a zkoumají nové metody výzkumu gregoriánského chorálu. V aplikaci neotřelé metodologie a názorné prezentaci výsledků statistických analýz tkví největší přínos této práce.

Práce svým rozsahem odpovídá požadavkům kladeným na magisterskou diplomovou práci. Pozitivní hodnocení zasluhuje přehledná koncepce, díky níž je čtenář nejdříve seznámen s výchozími prameny, dále pak liturgickým kontextem a biblickými tématy, která jsou v textech zpěvů exponována. Pojednání graduje detailním pohledem na vybrané kompozice a pokusem o rozvrstvení repertoáru. Jako příslovečná třesinka na dortu práci uzavírá aplikace shlukové analýzy, při níž autorka působivě demonstrovala možnosti mezioborové spolupráce muzikologie a statistiky.

Co se obsahové stránky textu týče, není úvodní kapitole, která zároveň plní funkci stavu bádání, ani následnému pojednání textové stránky antifon co vytknout. Lze snad jen upozornit na integritu stylu, konkrétně používání *wir-* nebo *ich-* formy. Ve zbývajícím textu převažuje vesměs *ich-* forma. Určité obsahové rezervy se objevují až v analytické části. Hned na začátku kapitoly 4.1 autorka tvrdí, že je náročné charakterizovat hudební složku daného repertoáru, protože se „v tomto období“ vyskytují různorodé zpěvy. Jaké období je zde myšleno?

Dále autorka uvádí, že většinu antifon lze charakterizovat jako tzv. volné kompozice a odkazuje na László Dobszaye. Zde by bylo více než vhodné alespoň jednou nebo dvěma větami shrnout, co je tím míněno a až poté uzavřít poznámkou. Pouhý odkaz na Dobszaye pokládám za nedostatečný, zvláště pokud se jeho definice používá v další argumentaci. Též postrádám vysvětlení, proč se zrovna tato technika hodí pro zhudebnění dlouhých narativních textů.

V pojednání antifon s incipitem *Fratres...* by bylo vhodné uvést, zda se v gregoriánském repertoáru vyskytují i jiné případy zpěvů, které vykazují společné znaky a zhodnotit, zda se jedná o tentýž fenomén.

U antifon *Fratres existimo a Deus caritas est* autorka identifikovala pozoruhodný výskyt kvinty g – d', kterou bychom vskutku očekávali v melodii 7. modu. Jako zakončení

analytického vhledu by bylo vhodné uvést, zda se v případě takovýchto příležitostných vybočení z modu jedná o jev ojedinělý či nikoli.

Nedostatky, které práci zbytečně degradují, se však objevují v poznámkovém aparátu. Nejednotná je úprava jednotlivých položek závěrečné bibliografie a nekonzistentní je rovněž styl citování. U monografií a edic je někde uváděn nakladatel, jinde nikoli, chybí informace o ediční řadě (Hiley, *Antiphonaria*), není rozlišován název ediční řady od názvu publikace (*Monumenta monodica*) a další.

Autorka na třech místech poskytuje vysvětlení liturgických souvislostí – v poznámce č. 6 (počítání nedělí *post Pentecosten*), č. 16 (kvatembrové dni) a č. 17 (slavnost Nejsvětější Trojice). Všechny tyto případy přímo volají po odkazu na základní literaturu, zvláště pokud je uvedena v seznamu použité literatury (Hiley). Jiný případ představuje úvod ke kapitole 5.1, v níž se hovoří o edici římského graduálu. I zde by mělo být ujasněno, proč se odkazuje na pětisvazkovou edici *Le Graduel Romain*, když se vzápětí uvádí, že k edici nedošlo.

Na literaturu je v diplomové práci ostatně odkazováno poskrovnu. Seznam použité literatury tak obsahuje mnoho položek, které se v podčarových poznámkách vůbec neobjeví a není tedy jasné, jakým způsobem jich bylo užito.

K práci je přiložen záslužný notovaný katalog antifon *post Pentecosten*. Nelze než souhlasit s autorkou, že pro případnou edici bude nutné použít některý z notačních programů. Grafická kvalita i (ne)schopnost podkládání textem ukazuje, že se volpiano pro ediční účely nehodí.

I přes uvedené nedostatky se jedná o práci přínosnou, a to hlavně poukázáním na další možnosti analýzy repertoáru a nutnost přihlížet i k melodické stránce zpěvů. Práci proto doporučuji k obhajobě.

V Berlíně 24. 8. 2017

Mgr. Jan Ciglbauer, Ph.D.